

NEAPELIMA PRVIC V TEJ VOJNI spet dovolj moke. Poslana mu je bila iz Amerike, kakor tudi v selskih mestih in drugi italijanske kraje, ki so pod okupacijo zaveznikov. V Neaplu so se ob prvih pojavih belega kruha pojavile manifestacije radosti. Prve dni ob dovozu moke je manjalo pekom vođe in kuriva. Gornja slika predstavlja prenašanje kruha v Neaplu iz pekarij v gostilne in prodajalne.

Spor italijanskih demokratov vsled kraljeve "trme"

FRANCOI V ALZIRU NE PRIZNAJO ITALIE ZA "SOBOJEVNICO", ENAKO NE PARTIZANI V JUGOSLAVIJI. — SFORZA PRIPRAVLJEN SODELOVATI Z BADOGLIJEM "POGOJNO"

Zavezniška politika, ki je dovedla do priznanja savojske dinastije in pa do podpiranja Badoglia in njegovega režima, v katerem so bili od začetka sami fašisti, vsi izmed njih zaznamovani za vojne zločince, je naleta med Italijani na zelo odporna tla in se ji obetajo še veliko večje kritike v demokratičnem svetu, kot pa jih je bila deležna, ko je začela z "darlanizmom" v francoski Afriki.

Ta kralj je torej priznan od zaveznikov za vladarja Italije, ne dobi pa priznanja med ljudstvom, kateremu je določen za vladarja.

Niti nočejo iti v njegovo vlado tisti demokratični italijanski politiki, katere bi ameriški poslanik Robert Murphy in angleški poslanik Harold MacMillan rada spravila vanjo. Oba sta konservativci in Murphy se je proslavil v francoski Afriki s podpiranjem darlanizma proti borbenim (Nadaljevanje na 4. strani.)

Dver brez zaslobne

Znano je, da je bil kralj Emanuel s svojim kronprincem Umbertom že pred Mussolinijem brez ugleda. Pod "dučjem" pa je bil golo orodje fašizma in ga lojalno podpiral, dokler je veroval v zmago osišča. Potem pa je plašč obrnil po vetrju, v smislu znanega pregovora, da Italia drži vedno le z zmagovalci.

Sklicevanje na ustavnost
Priznali smo fašističnega kralja s stališča, da smo se ravnavi po ustavi — italijanski seveda, in priznali smo njegovo novo vlado, ker jo je imenoval "ustaven kralj". Oglasili smo, da sta kralj in Badoglio vrgla Mussolini, a Chicago Sun z dne 1. novembra piše v K. M. Landisovih koloni o sestanku Badoglia z ameriškimi časnikarji v južni Italiji, katerim je dejal, da je izvedel o Mussolinijevem odstavljenju šele pet minut pozneje. Vrgli so ga njegevi ozji tovarisi, katere sta potem kralj in Badoglio pustila na cedilu, da sebe predstavita za nekompromitirana ustanovitelja "protifašistične" vlade. Ako je to res, je zavezniška propaganda dala kralju in Badogliju kredit za dejane, o katerem sta izvedela šele ko je bilo že dovršeno.

SLOVENESKE KNJIGE

so Nemci in Italijani po Slovenskem domačem zatrl. Veliko so jih požgali. Novih več ne dopuščajo. Fašistična počast je udarila po tistem — kar je bilo našemu narodu najdražje — po slovenski književnosti!

Slovenske knjige se lahko še svobodno naročajo v slovenski knjigarni v Ameriki. Preglejte v tej štovilki na 5. strani členek knjig, ki jih ima v zalogi Proletarčeva knjigarna. Naročite jih sedaj, ko jih je imamo.

Ameriški poročevalci o čudnem "odpravljanju" fašizma v Italiji

Vzlic cenzuri so se končno le pojavila iz Italije poročila, ki potrjujejo to, kar smo v tem listu poudarjali od začetka. Od fašistov v vladi namreč ne moremo pričakovati, da bi odpravili samega sebe.

Associated Press poroča v ameriškem tisku dne 30. oktobra o apelih na Badoglija, da naj razveljavlji tudi Mussolinijeve zakone in naredbe za teroriziranje opozicije, ne samo Mussolinija in njegovo stranko.

Le naivneži so mogli verjeti, da sta Badoglio in njegov kralj res razveljavila fašizem. Popuščata tu in tam le v kolikor sta urgirana od zavezniškega, vrhovnega poveljstva. Toda ker jima je prepuščena vsa civilna oblast v zavezniškem delu Italije, obdržuje Badogliev režim v uradih prejšnje fašistične uradnike. Kjer pa koga na pritisk ameriških poročevalcev in okupatorskih uradnikov odstavita, pride na njegovo mesto navadno še slabši fašist. To potrjuje ne samo konservativna agencija Associated Press nego tudi posamezni ameriški in angleški poročevalci. Helen Kirkpatrick pravi v čikaških Daily News z dne 30. oktobra v depeši iz Barija, da bo ureditev Italije v demokratično deželo ogromno delo. To je res, posebno še zato, ker so zavezniki pustili nadaljevanje fašističnega režima, menda vsled bojazni, da le taka vlada bo v stanju ohraniti red in mir v Italiji.

Omenjena poročevalka pravi, da so se zavezniki s sprejemom Badoglieve vlade med svoje "sobojevnike" bržkone prenagliili. To je res, ker nam ne pomagata v vojni z drugim kot z besedami na papirju.

V Bariju so po prevratu začeli demokratični krog izdajati svoj časopis. Mestna oblast jih je vrgla v zapor, enako predstavnike demokratičnih struj, ki so prišli na sestanek, da se domeni o skupni akciji v "demokratični" Italiji. Zavezniško poveljstvo je vzelo precej dni, predno je lokalno oblast pridobil za osvoboditev zaprtih demokratov.

V istem mestu izhaja glasilo Badoglieve vlade, ki ga urejuje fanatičen fašist. Zavezniški krogi so zahtevali, da se ga nadomesti z drugim. Po dolgem času so res najeli še enega "odgovornega" urednika, toda starega so ohranili v službi. Ni čudno, če so demokratični krogi nekako presenečeni nad našim čudnim uveljavljanjem demokracije v Badoglievi Italiji.

Čemu toliko konfuznih vesti o bojih v Jugoslaviji in severni Italiji?

Agencija United Press je poročala dne 29. oktobra iz Berna, da so jugoslovanski partizani oborili v Benečiji armado 30.000 Italijanov za boj proti Nemcem.

Vesti te vrste je označil poročalec Associated Press, ko se mu je posrečilo priti v Jugoslavijo, za fantastične, priznal pa je, da se jugoslovanski bojevni

ne boje umirati. Prispodobil jih je Rusom.

Pred nekaj mesecih je bila razposljana v svet vest, da je armada 25.000 slovenskih partizanov udrila proti Vidmu v severni Italiji in ga zasedla. Poročilo je bilo kajpada izmišljeno. Čemu ameriški poročevalci sploh spuščajo v svet take vesti?

Ali zato, da bi bojem jugoslo-

vanskih upornikov dali moralno pomoč, ali pa morda v namenu, da bi jim diskreditirali tudi resnice vesti o njihinjih zmaghah?

Ako ne moreta ameriška in angleška armada napredovati v južni Italiji, ko imata opremo prvega reda, živil in izobilju in vsega drugega, ogromno letalstvo in politični aparat po vsem svetu razprezen, kako bi zmogli maloštevilni gerilci kar tako na lepem oborožiti 30.000 Italijanov v Benečiji, o kateri vemo, da je popolnoma v nemški posesti?

Trideset tisoč vojakov ne potrebuje samo orožja, letal, tankov in trokov, temveč dnevno dovožanje municije in hrane. V severni Italiji ima vse to v področju nemške armada s sodelovanjem Mussolinijevih fašistov.

Vse priznanje jugoslovanskim partizanom za bitke ki jih vrše.

A "fantastična poročila", kakor jih je označil časnikar de Luce od A. P., jim ne bodo koristila.

Konvencija CIO ima odločiti o težkih problemih

Minuli pondeljek, 1. novembra, so se zbrali v Philadelphia. Pa, delegati unij CIO na svoji redni letni konvenciji, ki ni formalno sborovanje, kot so navadno konvencije ameriških unij v normalnih razmerah, pač pa zelo zelo važen zbor, na katerem se gre za odločanje o vprašanjih, ki se tičejo ne samo CIO in industrialnega unionizma, temveč vsega delavskega gibanja.

Med članstvom marsikake unije CIO je veliko nezadovoljstva. Namesto, da se bi razmere v industriji zanj izboljšale, so prišli pod gesli, da je treba vse storiti za čimprejšnjo zmago v vojni, v še slabše, toda ne v korist naših vojnih naporov, temveč za večje profite delodajalcev. Plačo se jim "zamrznjene" in na sto tisoče jih živi v stanovanjih, ki

jim ne nudijo nobenega komforata, neko komaj streho nad glavo.

Članstvo unij begajo propagandisti delodajalcev s senzacionalnimi storijami o raketirjih, ki jih izmogavajo, o falotvilkih, ki jih uganjajo, in o podkupninah, ki jih prejemajo voditelji unij za svoja izdajstva nad delavci.

V resnic se ta razkrivanja, ki jih kapitalistični tisk razglaša na dolgo in široko, tičejo v glavnem unij AFL, in še to večinoma takih, ki so bile ustanovljene s pomočjo raketirjev, toda kampanja proti njim vendar je tako vplivala tudi med ono maso industrialnega delavstva, ki se je v poslednjih par letih pridružil CIO.

Predsednik CIO Philip Murray je v svojem poročilu kon-

venciji pojasnil o svojih naporih pri zvezni vladi za znjezitev državne. Zaupno, hko pojasni odgovornim odbornikom, da se je delodajalcem v zadnjem polletu temu zelo posrečilo načeluvači takovano javno mnenje proti organiziranemu delavstvu, in da so skozi zadnje mesece v ta namen pridno uporabljali položaj med premogarjev za hujskanje proti vsem organiziranemu delavstvu. Kapitalistična propaganda proti unijam je izredno živahnih žel nad leta posebno med vojaštvom, češ, da puščajo delavce, v pohlep za čimvečje mesece, in za lenarjenje vojno industriju na cedilu, ne meneč se za usodo naše oborožene sile. Vsakdo bi sicer lahko razumel, da so naša vojna sila sinovi delavcev, vitezovi premogarjev, in da brez delavcev

in farmerjev ne bi imela naša armada: ne opreme, in ne kaj jesti. Niti ne bi zavezniki dobili iz Amerike veselne pomoči. Tisti, ki delavce napadajo, pa ne producirajo ne v industriji, ne na farmah, valic temu žanjejo dobičke od obojih.

Ko bo vojne konec, je njihov namen zdobjiti unije, ker se zanašajo na svoj mogočni propagandni aparat in pa na svojo politično silo.

To je eden temeljnih problemov, s katerim se ima haviti ta konvencija CIO. Zanemarjenega je že veliko, a vendar, če premagajo oportuniste v svoji sredini, je še čas, da popravi nekaj zmot in lahkomisilenosti ter se pripravi na tako politično kampanjo, ki bo ljudstvu, ne pa demokratični in republikanski reakciji v korist.

Napadi na nemška mesta tirjali nad sto tisoč življenj

Poročilo iz Stockholma pravi, da je bilo od 1. aprila do leta pa do 25. oktobra v 12 nemških mestih, ki jih rušijo zavezniški letali, 102.486 civilistov ubitih. Toliko so jih namreč do omenjene datuma že odkopali iz razvalin. Menijo, da bo to število naraslo še enkrat toliko, predno bodo vse žrtve izkopalne. Vrh tega zavezniški letali nadaljujejo na napadi.

Poročilo iz Zuricha v Švici, datirano 28. okt., pa ceni, da je bilo med civilnim prebivalstvom v napadenih nemških mestih 1.200.086 ubitih, včasih pogrešane. Poznavalci menijo, da je vse v Stockholma veliko bliže resnici kot pa iz Zuricha, ki je nedvomno tako pretirana.

Poročilo iz Zuricha v Švici, datirano 28. okt., pa ceni, da je bilo med civilnim prebivalstvom v napadenih nemških mestih 1.200.086 ubitih, včasih pogrešane. Poznavalci menijo, da je vse v Stockholma veliko bliže resnici kot pa iz Zuricha, ki je nedvomno tako pretirana.

V Angliji je bilo ves čas vojne med civilnim prebivalstvom od nemških bombnikov 48.282 oseb ubitih in 61.192 ranjenih. Angleški in ameriški letali torej vrše svoje pogubno delo v nemških mestih v veliko večji meri kot pa so ga nemški v napadih

cij je v tej deželi tako običajno, da poslanci in delegati glasujejo zanje ne da bi kaj poratali, češ, da so le na papirju!

Smo za in ne

Senator Connally je predložil rezolucijo, ki je polna lepih besed, pa nobenih obljub za prevoz zveznem senatu, največja nevarnost trajnemu miru, kadar bo konec te vojne. Pod pritiskom ameriške in svetovne javnosti, in posebno v slednjem uragiranju predsednika Roosevelta, se je senat končno odločil, da pove svetu svoje stališče, ki pa ga hoče izraziti v takih oblikah, da ne bo nič pomenilo.

Pomanjkanje smisla za odgovornost

V veliko škodo te v vseh drugih deželah dominirajo v obeh zbornicah zveznega kongresa ljudje, ki nimajo za odgovornost in za blaginja ljudstvo, ne za svetovna upravljajoča, nobenega smisla. To so predvsem ljudje, ki v imenu "farmeske" bloka misijo na špekulacije z žitom in drugimi pridelki, ali ki zelo radi poslušajo nasvetne iz uradnika trgovske komore in iz zveznega sveta.

Tragične slike v nekaj časih, lepih nemških mestih povzročajo med prebivalstvom veliko poparjenost. Naravno, da je to za nemške vojne napore jako slabo, ker med ljudstvom izgrevajo na vse načine.

Od takih "ljudskih" zastopnikov nima ljudstvo zase nič dobrega pričakovati. Vendar pa je le ljudstvo krivo, da imamo v takih časih v najvažnejšem parlamentu, kar jih sedaj obstaja na svetu, poslanice, ki niso zmožni, da se bi povzpeli iz poležje hišice svojih nesobičnosti.

Kaj hočemo po vojni?

Zvezna administracija ima svojo vnanjo politiko, a tudi o njih mnogi trdijo, da je meglena, nedoločna, in da brez pravih oborisov vse predsednikove izjave za stiri svobodilne in za atlantski charter koncem konca nič ne pomenijo. Posebno ne, ako ne verujejo vanje tisti, ki odločajo.

Dasi apelirajo nanjo celo politiki, kakor je Wendell Willkie, neštetični časnikarji in pa nekaj poslancev, vseeno ne zapopade, da čeprav še tako zmagamo, lahko s tako politiko zapasemo v posledica ne bo drugega kot neprestano oboroževanje in pa fašizem, proti kateremu pravimo, da se borimo. Podpredsednik Wallace na shodih svetovne sestavljajoči se zvezni kongres, kar je v tej deželi fašistično gibanje silno močno. Kaj, če se pod magnetičnimi gesli v prihodnjem predsedniški kampanji razpaze in — zmaga! Izključeno ni, razen če se bo ljudstvo pravočasno ponovno izvolute.

Kongresniki so neodločni in tipijo, kaj bi jim bilo najboljše storiti, neglede kako napačno in škodljivo — samo da si zagotovite ponovno izvolute. New deal je po svoji lastni krivdi izgubil privlačnost, torej (Nadaljevanje na 2. strani.)

Zgodovinski prispevki v prihodnjem letniku Am. družinskega koledarja

Prihodni letnik Am. družinskega koledarja bo po vseboval precej drobcev iz zgodovine ameriških Slovencev. Louis Kafeler je priredil daljši članek o postanku Cankarjeve ustanove v Clevelandu, in o ustanovitvi ter vzrokih prenehanja Cankarjevega glasnika.

Joseph Chesarek je postal izčrpen spis o prvem slovenskem listu v Calumetu in o ljudeh, ki so bili njegovi uredniki in upravniki. To je spet zelo informativen,

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, III.

GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev v stevilki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor Frank Zaitz
Business Manager Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$8.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.

Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864

Socialističnih strank v Evropi ni mogla streti nobena sila

Francoski socialist Andre Troquier je časnikarjem v Londonu dejal, da je bodočnost Francije edino v socializem. Kapitalizem jo je imel do te vojne in jo zaigral. Kapitalistične stranke so praktično pred vojno in sodelujejo med vojno s fašizmom. Pierre Laval je podpiral Mussolinija še predno se je odločil za invadiranje Etiopije. On mu je v imenu francoske vlade dajal vzpodbudo za ta korak.

Francoska bankirska kasta je pomagala Hitlerju še v času weimarske republike, ker se je bala, da će nacizem ne prevlada, utegne Nemčija postati bodisi socialistična ali pa celo boljševiška dežela.

Tega ni hotel ne francoski, ne angleški, ne ameriški kapitalizem. Rajše se je odločil podpreti Hitlerja, ker je obeta "red in mir" ter glave marksistov v pesku, kot pa da bi pomagal magari celo konzervativnim demokratičnim strankam zaježiti val nacijske reakcije.

Slično taktno je mednarodni kapitalizem uganjal ob prihodu Mussolinija na oblast Italije, potem v Španiji, prej na Madžarskem in kjerkoli je pretila socialna revolucija. In seveda, najprvo v Sovjetski uniji.

Med "komunizmom" in demokracijo tedaj ni bilo nobene jasno določene črte, zato smo videli sile demokratičnih krogov razdvojene in reakcijo pa v enotnosti vsepotovsod.

Glave marksistov so se res "kotaljile po pesku" kjerkoli je zavladala sila, ki se je polastila oblasti v edinem namenu zajeziti tok socialnega prevrata. Propaganda reakcije je marksizem diskreditirala, kajti skoro vse časopise, radio in kar je glavno, vsa materijalna sredstva so v rokah poseduječega sloja.

A vendar, vzliz požganim knjigam in zakotljениm glavam marksistov socialistični nauki žive in kličejo po urešenju.

Tak kot je svet sedaj ne bo mogel nikamor razen v nove pogube. Hočeš nočeš, moral bo zavreči starinske mazore privatnega izkorisčanja širokih množic in se preuređiti njim v korist.

Kaj naj pričakujemo od konference v Moskvi: enotnost ali kompromise?

Konferenca med Molotovom, Hullom in Edenom ter njihimi pomočniki se je končala s sijajnim obedom, kot je v Kremlju običaj ob takih priložnostih, in predsednik Roosevelt je časnikarjem v Washingtonu na sestanku minuli teden zagotovil, da je bila ogromen uspeh. Nedvomno ne bi podal take izjave, ako bi ne dobil iz Moskve zagotovila, da je sporazum dosežen in nezaupnost odstranjena.

Ameriški in angleški poročevalci v Moskvi pripovedujejo v svojih depešah, da je bila to najbolj tajna konferenca kar se jih spominjajo. Dobili pa so vtis, da so se omenjeni trije predstavniki svojih vlad res zbrali v namenu, ki so ga oglašali.

Nasprotin Rooseveltove politike v tej deželi so od prvega konference v Moskvi trdili, da je šel Eden tja z nalogom storiti čimveč za interes Velike Britanije. Isti kritiki so dokazovali, da je Molotov že v naprej pokazal, da bo zastopal edino koristi Sovjetske unije. Le Hull ima nalogu braniti takozvane svetovne koristi, oziroma gesla ameriških sanjačev kot je podpredsednik Wallace.

Resnica je, da so tudi Hullu interesi njegove dežele prvo in le s stališča teh deluje za splošnost, v kolikor je skladna z ameriškimi ambicijami.

S stališča teh svojih interesov so sklepal o bodočnosti malih in velikih dežel, predvsem o bodočnosti Evrope. Rusija je bila edina kontinentalna evropska dežela, ki je bila zastopana na sestanku, kateri naj bi pripravil pot za ureditev Evrope po vojni.

Svojega dnevnega reda konferenčniki niso objavili. A lahko si predstavljamo, da so bila glavna vprašanja v razpravah med njimi slednja:

Invazija v Francijo, kajti le vpad ameriške in angleške armade na evropski zapad bo po ruskem tolmačenju res druga fronta.

Vprašanje notranje politične ureditve Nemčije po vojni.

Vprašanje Poljske in baltiških dežel. Kar se slednjih tiče, je Pravda že pred konferenco pisala, da za Rusijo ni nobenega vprašanja baltiških dežel, ker jih smatra za del Sovjetske unije. Enako rusinski del bivše poljske republike.

Vprašanje bodočnosti Jugoslavije in ostalega Balkana.

Vprašanje Čnega morja in Sredozemljia z ozfom na svoboden sovjetski promet po tej velevažni morski poti.

Vprašanje Finske in Baltiškega morja z ozirom na zaščite prometa in mej Sovjetske unije.

Vprašanje politične ureditve povojne Francije in Italije.

GRADNJA MOSTOV V SEDANJI VOJNI ni tako enostavna stvar kot je bila dokler so jih postavljali največ za pehoto. Gornje so ameriški vojaki, ki so gradili pontonski most preko reke Volturno v južni Italiji. Vse prejšnje mostove so Nemci na svojem umiku porusili.

NAPAD MOSKVE NA MIHAJLOVIĆA DOKAZ, DA V SVOJI POLITKI NA BALKANU NE MISLI POPUSTITI

Casniška agencija ONA je poslala o homatijah zaradi jugoslovanskega vprašanja iz Kaira v Egiptu slednje poročilo:

Jugoslovenski vladni krogi o jugoslovanskem vprašanju
Kairo, oktober. (ONA). — Na pad Vseslovanskega kongresa na generala Dražo Mihačovića, katerega objavlja moskovsko časopisje, je napravil globok vtis na tukajšnje balkanske kroge, ki pripisujejo največjo važnost dejstvu, da je bil napad objavljen ravno v trenutku, ko je začela poslovati konferenca treh ministrov.

Tukaj je splošno prevladovalo mnenje, posebno po obisku zunanjega ministra Anthony Edena pri predsedniku grške in jugoslovanske vlade, da se bo konferenca bayila tudi z balkansko politično situacijo. Občutek je bil splošen, da bodo zunanjji ministri skušali najti sporazum, ki naj bi odstranil globlje vzroke strankarske borbe, ki je v Jugoslaviji včasih zaplamela v pravo meščansko vojno, in se je zdaj v nekoliko manjšem obsegu razširila tudi na grško ozemlje, kjer so se pojavile v bistvu precej slična vprašanja kot v Jugoslaviji.

V obeh slučajih so vzroki teh notranjih bojev popolnoma neodvisni od vprašanja, da li je treba ali ne, v boji proti zavojevalcu. Gre le za vprašanje ideologične orientacije in za bodočno formo vlade. Ako zdaj ne pride do sporazuma med Ameriko, Anglijo in Rusijo se je batiti, da bodo izbruhnili boji istega značaja v vseh deželah Evrope, tako da bi se zaveznički vojski zmagli nad Nemčijo nahajali

To je nekaj točk, o katerih so gotovo razpravljali. Kako so se o njih sporazumi, bo pokazala bodočnost. Najbolj prizadete dežele o tem niti same še niso vedo. Za svet niso bile vprašane, ne povabljene na sestanek. Le kitajski poslanik se je smel podpisati, besede pa ni imel zraven.

Prav gotovo so govorili tudi o družbenih ekonomskih sistemih. Sovjetska unija je do te vojne uporabljala kominterno, svoj vpliv in svoja sredstva za boj proti vladam in njihovemu gospodarskemu sistemu v drugih deželah. V minulem poletju je kominterno razprtih v s tem kapitalizmu v Ameriki, Angliji in v drugih deželah neposredno rekla, da se v njegovem gospodarskem sistemu ne bo več umeščava.

Verjetno je, da ima res tak namen, če jo bodo druge dežele, ki so do te vojne spletkarile proti njiju samo zaradi njenega kolektivnega gospodarstva, pustile v miru.

A moti se vsakdo, ki misli, ali je verjetno, da more razpusti kominterni pomeniti konec razrednega boja. Tudi če bi boljševiški Rusija izginila s površja, razredni boj ostane, dokler bodo razredi.

Eden in Hull delujejo, da ostane po svetu njun gospodarski red. Oba vesta, da se bodo po vojni obubožana ljudstva v Evropi upirala izkorisčanju in poseduječemu razredu. Kaj stori Rusija? Bo tako uporniška gibanja podpirala?

Ako ne, ali bo dovolila, da podpirajo kapitalistične vlade ohranitev kapitalizma v takih deželah?

To ni tjavendansko vprašanje. Ako so glede njega dosegli sporazum, more biti to le kompromis, ki včasi sicer pomeni rešitev problema, a čestokrat ga le odloži.

Vseeno, po vseh znatenjih in poročil o konferenci v Moskvi sodimo, da se njenega izida Nemci ne morejo veseliti. V resnicu so poparjeni. Ako so pričakovali, da se Hull, Eden in Molotov razidejo v večjih nesoglasjih kot pa so bili pred sestankom, so se vratili. Da bi le tudi sporazum v splošnem bil res tak, kakršnega ljudstva pričakujejo — namreč tak, ki bi privred Evropo iz bede, tiranstva in zmede.

vojnega ministra, trdeč, da so obtožbe Vseslovanskega kongresa "neutemeljene" in da je jugoslovanska sekacija tega kongresa le en sam član, Božidar Maslarič, jugoslovanski komunist, ki se nahaja v Moskvi že od leta 1929 naprej. Ti krogi trde, da je Mihačović v teku zadnjih dveh let garal za zavezniško stvar, da je zvesto izvršen del sabotaže, in tudi vse druge narrede, in to za ceno strahovitih izgub človeških življenj, in strnščega praganjanja tisočev svojih sodeželanov.

Danes, trde ti krogi, Mihačović še vedno izvršuje svoje operacije proti osišču na širokih predelih ozemlja, za kar pa se njemu ne daje in ne priznava nobene zasluge, ker nima sredstev, da bi povedal svetu, kaj se godi, dočim imajo partizani na razpolago radio "Svobodna Jugoslavija", in so tako mogli prisipiati sebi vse, kar se je zgodilo.

Zadnje tri tedne pa se poslužuje Mihačović radio aparatom, katere je najbrž zaplenil od Nemcev ali Italijanov in začel oddajati poročila na kratko valovni postaji kot "demokratična agentura v gospodinjstvu v planinah Jugoslavije". Svoje oddaje pošilja tudi v Ameriko. Tako Mihačović preko tega radia, kot jugoslovanska vlada tukaj, obtožuje partizane, da na podlagi svojega radia pripisujejo sebi čisto izključno Mihačovićeve zmage.

V mnogih predelih dežele operirajo partizani in Mihačović v istih krajinah, tako da se je nemogoče pobrotati na podlagi teritorialne opredelitev.

Poučeni krogi trdijo, da je mogoče edino le ena rešitev tega problema, in sicer sporazum v bistvenih vprašanjih, ki bi odstranili nepristojne ovire do boljšega razvoja. Mogoče. Ali nekaj je resnice. Indija ni edina dežela na svetu s sličnimi zaprekami. Tudi v Sovjetski uniji se doseže. Dokler so bile pod carizmom, se ni v njih ničesar spremenilo skozi stoletja. A v zadnjih 25 letih pa so napravile ogromen korak naprej. Sole, irigacija, moderno poljedelstvo ter ENAKOST državljanstva — to so absolutno potrebnii pogoji pametnega državnega vodstva.

Slabost angleške kolonialne politike se je pokazala posebno v tej vojni.

Zakaj je tako lahkotno padati Singapore, dasi je

Anglia trošila za njegovo utrjevanje nešteito milijonov? Čemu ni nihče domačinov v Malejih ostrovih, ki jih je zavrela v njihovih domovih v Johnstownu. Filipe se dobro spominjam. Bil je prijazen dečko, velik za njegovih 14 let. Padel je kot junak. Očetu, materi in ostali družini moje iskreno sožalje.

Indija

Vesti iz Indije, ki jih čitamo po nesrečnih deželah, niso naši zaveznički Angliji v nobenem oziru v čast. Tisoči, ki umirajo v Kalkuti in drugod v prostrani Indiji za lakoto dan za dan, ne dokaz, da je angleško kolonialno politiko nekaj radikalno narobe. V oktobraški Geographia magazinu opisuje lord Halifax, ki je bil nekaj podkrilj (viceroy) Indije, precej obširno to deželo. Posebno naglaša, da je

JOŠKO OVEN:

RAZGOVORI

Kot vse kaže, se konferenca v Moskvi ugodno razvija. V koliko so poročila o tem resnična, vedo samo tisti, ki jo vodijo. Ker niso nič kaj zgorni, bodo povedali kako in kaj ka končajo z zasedanjem. A eno je gotovo. Naš Cordell Hull ni slišal že dolgo takega grmenja topov kot ga čuje sedaj skoraj vsako noč v Moskvi.

Tudi v našem zveznem se natu se vrše stvari, katere bodo imele velike posledice za bodočnost. Vprašanje je, ali naj Zed. države ostanejo v bodoči diplomatici osamljene, ali pa bodo sodelovale z ostalimi velesilami za vzdrževanje miru po svetu. Za mir lahko sodelujejo z Anglijo, Sovjetsko unijo in Kitajsko. To so velesile, ker so se v vojni izkazale za take.

Glede Francije pa je težje govoriti. Ponizevalni mir, ki ga je sklenila s Hitlerjem, ji je bil vsele predmagač usiljen. Toda izdajstvo fašističnih faktinov v Vichyju je Francijo ubilo fizično in duševno. Vzelo bo leta, predno si bo spet opomogla.

Indija

Vesti iz Indije, ki jih čitamo po nesrečnih deželah, niso naši zaveznički Angliji v nobenem oziru v čast. Tisoči, ki umirajo v Kalkuti in drugod v prostrani Indiji za lakoto dan za dan, ne dokaz, da je angleško kolonialno politiko nekaj radikalno narobe. V oktobraški Geographia magazinu opisuje lord Halifax, ki je bil nekaj podkrilj (viceroy) Indije, precej obširno to deželo. Posebno naglaša, da je

zadrgo. Minuli teden in že prej se je o tem veliko razpravljalo v zveznem kongresu in izgleda, da bo Amerika kmalu napravila glede Filipinskih otokov odločen korak, kar bo dalo Filipincem takoj po osvoboditvi izpod Japonske res — neodvisnost. Tudi glede izprtja Kitajcev so naši senatorji glasovali, da se ga odpravi. To je bilo prav in pošteno.

Pri nas

Zelo mi je žal, da se zaradi zaposlenosti nisem mogel udeležiti zadnje klubove seje in s tem zamudil govor Etibina Kristana. Kot so mi povedali, je bil zelo dober in na mestu.

V boju proti fašizmu in japonskemu imperializmu smo izgubili že prej naših fantov. V naših listih sem čital žalostno vest o smrti mladega Filipa Langerholca iz Pensylvanije. Padel je na bojišču nekje na Pacifik. Svoje čase — precej dolgo je tega — ko sem bil na agitaciji v pennsylavianskih naselbinah, sem se ustavil pri tej gostoljubni družini. Otroci so bili še majhni in Filip še ni bil rojen. Od takrat je minilo 22 let. Njihove gostoljubnosti nisem pozabil.

Pred nekaj leti sem bil spet

POVESTNI DEL

PANCO MIHAJLOV. — Prevedel TONE POLOKAR SLABO ZNAMENJE

(Nadaljevanje.)

"No, dovolj bo," ji je laskavo rekel, potem ko je napravil krok — dva in skrivaj pokukal skozi široko odprtino na srajci na njena prsa, "pusti še za jutri malo."

"Vseeno... kaj ni treba... Kar danes lahko storis..." je kar tako, sramežljivo in kleče odgovarjala ona, ne da bi ga pogledala.

"Ce pa ti pravim..." in ko se je s palico strastno približal njemu ramenu, jo je z dvema prstoma vščipnil v lice.

"Boter, jaz..." je žena plašno izcedila skozi zobe, se nagloma dvignila, ko da je kdo vgriznil, in se umaknila k deskam. V začetku se ji je vse zdelo za šalo in nasmehnila se je — po sili, uslužno. Ko pa je dvignila težke obrvi in ga pogledala naravnost v oči, ko je opazila njihov lesket, v katerem je v trenutku razbrala nizko poželenje, se je zgrozila, vso jo je obila rdečica. Sreči je začelo močno utripati, mrzel pot ji je zaliž celo, telo — oči so se ji zasolizile. Hotela je zbežati z dvorišča na ta način, da bi kar na lepem preskočila ograjo, toda z ene strani sta ji kurnik in stog, z druge pa smrekov hlod, pripravljeni za na žago, to preprečili... Noga so ji bili ko podsekane. Čemu je ostala in ni odšla s tovarišicami?... si je mislila in se vzravnala, ne da bi zmagnila ne prst ne pogled žnjega.

Ceko pa se vzravnal, razkoračen, z roko na hrbtni, ni premaknil; poželjivo jo je meril od roba oblačila preko križa vse do rute na glavi. Gledal jo je, se grabil za sivi brk, ga mečkal s prstom: vrag jo popihaj, omizoja se je, otroke je rodila, pa je lepa ostala... in lica ima rdeča, polna, ko otrok. In oči svete, tiple, in napet vrat, ves bel in takoj nežen, gladek. Druge so počrnele, postale grde, nji pa sonce ni škodo. Narobe.

Nazadnje se je vzravnal, se ji približal in jo ujal za roko, potem pa naravnost pod obliko — za prsa; takole, močno, prste ji je zasadil v meso. Petruna se je zvila od bolečin, toliko da ni zakričala. Ceko se je na to razburjeno zakrohotal ves zadovoljen in še močnejše stisnil z rokami svojo žrtvo. Sedaj šele se je ona ovedela, ga z lahtjo sunila v trebuhi, s prosto roko pa ga je močno udarila v obraz.

"Žival..." mu je vsa jezna zarjula naravnost v oči in pljuvala vanj.

"Kaj jaz?..." je ves zasopel radi udarca v trebuhi začel Ceko in ni končal. Oči so se mu svetile od pokvarjenosti, toda vzdržal je. Se vedno mu je strast gorela v duši, še vedno mu je nizko poželenje sililo iz nozdrvi, iz osušenih ust.

"Kar tako... hotel sem..." se je opravičil, globoko zajel zrak in si z grobo dlanjo obriral slino okrog ust.

Petruni je bilo žal, jeza jo je kmalu mlinila; občutek sramu se je izil, izgubil pred strahom za jutrišnji dan, pred sramoto... in še... Stenmilo se ji je pred očmi, nič več ni mogla razsorjati,

: predpasnikom si je zakrila oči in tekoče, z nizkim glasom je spregovorila:

"Greh je..."

"A proj... kaj prej ni bilo greh?"

"Takrat, takrat sem bila dekle... norica... zdaj pa, zdaj, ko imam moža, otroka," in ko se je še bolj zakrila obraz, je zanjala.

"Kdo vam reže kruh?"

"Sami si ga služimo."

"Sami? Ce bi od moža zaviseši, bi pomrli lačni ko psi."

"Tako je, boter..." je umirjeno zašepetal in si razkrila objokan obraz. Lica in ustne so bile od solza ko v ognju. "Tako je, toda Bog vidi, zaobljubila sem se... Ti si pa samo obljudil, igral si se..."

"Oblijubil sem, toliko... Nocoj, pozneje, če..."

"Otok mi je bolan... Ves dan je prebil brez mleka..."

"Nič, pusti ga."

"Ne, ne morem."

"Potem bom prisel."

"Ne bodi predren!" ga je prekinila vsa iz sebe.

"Hu-u!"

"Videl bos... Zavpila bom, vsa vas se bo zbrala, pa bogvezaj si bodo mislili.

"To se pravi... tako, nočeš?"

"Nocem."

"Ti... ne hiti z odgovorom, malo premisli, kako bo... pozneje."

"Niram česa premisljati."

"Prav, jaš imam... čakaj," se je obrnil in kar naprej žlobudrajoč in opotekaje se vpel na verando in v enem pozirku izpil vse žganje, ki je ostalo v steklenici.

Zvezde žgoraj so hladno si-jale.

III

Cez dva dni so pognali Rogočo. Hitro se je razvedelo po vasi, da — radi kraje. Ponoči je nekdo ukradel iz trgovine dva klobičia motozo, tistega debelejšega, dražjega, za privezovanje tovora. Res, Rogoča je prisel iz mesta pijan, toda da je pustil vrata odprta, tega se ni mogel spomniti. Drugo jutro so jih našli na odprtih. Kdo je krv? Odprto so našli — pa so ukradli.

Hudobni jeziki so celo govorili, da je Rogoča v krčmi sam priznal. Enostavno, žejava ga je, pa ju je dal za oko (oka, mera, nekaj več ko liter) žganja. Za ta denar bi ju pa se hudič vzel.

Zena pa mu ni verjela, na vse je gledala zviška. Ko je Rogoča prisel iz krčme, je se s praga začela: "Unicil nas..."

"Kdo? Jaz?" in ko jastreb je streljal z očmi.

"Ne!... Ceko!... Rekel je in napravil."

"Kakor hoče, z denarjem je mogoče vse napraviti."

"Če bi se mu bila podala, potem pa. Grozno poglej, ali ne hodi ob večerih... in navzkriži sta si... da, za nečistnice je sedaj dovolj kruha."

Rogoča se je sumljivo ozrl na novo. Dvom ga je žgal po plamen. Da tudi njegova žena kakor Grozda ne obiskuje nejeverca, kadar je on z doma? Ob tistem času pa ga je radi nevsakdanjosti vsega tega prevzela tudi ra-

ost; majcena, zajedajoča, hudobna, toda vesela. To ni bila vzrok kraja, ne — ampak nekaj čisto drugega. To se pravi, on je čist, z odkritim čelom bo lahko jutri sporočil vsem, da ni kriv motvoz, ampak Cekova pasja poželjivost... Tu se mu je misel prelomila, usta so se mu ko od gremice skrivila. Če bi mu pljunil v obraz in povedal... ne, ne povedal, ampak dokazal, da ona — njegova žena — ni niti enkrat spala ž njim? Skrb je razbila majceno radost. Izgubila se je, potemnella je še ta svetla točka, h kateri se je za nekaj časa zatekel. "Sramota je tu," je znova pljunil. "Nič!" je Rogoča zamašnil z roko. In spomnil se je žuganja svinskega pastirja. Čemu ne bi storil tega, čemu ga ne bi zabodel v popek. In rahel namen je mu je prikazal na obrazu, ko je v duhu gledal drgetajoče predro telo, od strahu izbljajene oči in odpuščanja proseče dvignjene roke. "Umri, pes!"... bo zavpil nanj. Ce se je pa ona sama vdala? In ko je dvignil glavo, jo je divje pogledal:

"Torej... povej, kako se je pripetilo?"

"Tiše... otroka bo prebudil."

Deklete je spalo na slammici, leže vznak, razprtih rok, ko da pričakuje, da jo bo kdo prijel. Ogenj je dogoreval; črne sence so začele plesati po stenah. Žena je pripovedovala od začetka do konca, s pretisnjem srečem, skoraj šepetaje.

"Najprej te je torej... viščip in lice, ne?"

"Da."

"In ti... Ti si ga pustila v mru."

"Misliš sem, da se šali."

"Šali z žen..."

"Kako naj bi vedela?"

"Čakaj!" jo je še naprej mučil, potem ko je hotel z novo bolečino, ki si jo je povzročal, pozabiti na samega sebe. "Da mu nisi od začetka dala znaka z roko... ali pa s krilom?"

"Nisem."

"Ampak se je enostavno približal in... te kar na lepem ujet, kaj?" in Rogoča je segel pod pažduhu, in potem, ko je nečloveško grobo pretisnil prisere — še dekliške, ohranjene, jereje: "Kaj takole?"

Petruna se je zaspola iztrgala, a si je pregrizala spodnjo ustnicino. Pomislila je — čemu nisem molčala?

"Potem?" se je on znova nagnil nadnjo in gledal naravnost vanjo, "pripoveduj, no, da te ni povallil na seno... z nogo...?"

"Ni me! Nagovarjati me je začel... zvečer," je reklo, "če hočeš..."

"Aha, zvečer!... Kje?"

"Pri njem... pozneje pa je dejal doma, da bo prisel."

"In ti?"

"Odbila sem ga."

"Glej no, glej... kakšna hrabrost!... Odbila si ga, in... in..." je začel podgetavati, "in... udarila si ga, kajne?" in ko je škrtnil z zobmi in se dvignil na prste, jo je takoj udaril čezlice, da se je žena opotekla. Solze so se prikazale na lepem obrazu. Z visokim glasom je zajokala.

"Molči!" je Rogoča znova začrnil z zobmi.

"Ko z živaljo postopaš z menoj, pa..." in zvila se je nad otroka z navzdol obrnjenimi očmi.

Ogenj je ugašal.

(Dalje prihodnjih.)

Število vladnih uslužbencev se znižalo

V civilni službi vlade Zed. držav je bilo v Washingtonu in v drugih krajih te že delene dne 31. julija to leto 3.252.598 uslužbencev, ali 29.223 manj kakor jih je bilo v prejšnjih par mesecih.

Poleg omenjenih je v civilni službi zvezne vlade v ameriških vrnjnih posestih (otokih itd.) ter v inozemstvu 154.000 uradnikov.

Izmed gori omenjenega števila je v vladnih službah v kontinentalnih Zed. državah 988.509 žensk, ali 36 odstotkov izmed vseh stalno zaposlenih vladnih uradnikov.

KRALJ PETER se je partizanskemu gibanju v Jugoslaviji zameril in ga več ne priznava. Vzrok je, ker se je baje definitivno odločil za Mihajloviča in proti Titu. Vprašanje bodočnosti Karadičev je bilo tudi na rešetu konference med Molotovom, Hullom in Edenom v Moskvi. Prvi podpira v imenu svoje vlade partizane, ameriška in angleška vlada pa Petrom II. in Mihajlovičem. Da-lj se jim je v Moskvi posredilo skleniti sporazum glede Jugoslavije, bo kmalu razvidno iz delovanja in proglaševanja partizanov. Churchill se je na konferenci v Quebecu izrekel za povratek Petra na prestol, dočim sovjetska vlada ni podala tem vprašanju še nobene določne izjave, pač pa dovolila, da je bila jugoslovanska vlada nedavno iz Moskve zelo kritizirana pod firmo jugoslovanske sekcije vsesloven skega kongresa. Na gornji sliki je kralj Peter ob pričeli svojega obiska v West Pointu. Uradni sprejem v Belli hiši in v kongresu lanske leto je njegovo pozdrilo diplomatično tako utrdil, pa če ga jugoslovansko ljudštvo hoče ali ne. Omajano pa bo, če bo zoper njega sovjetska vlada.

RAZNOTEOSTI

Bridgeport, O. — Menda se me bo spet prijelo, da se bom pogosteje oglašal. Sicer sem misil, da nekaj počakati, pa je prišlo, da sem dobil par načrtni, zato pišem ob enem s to pošiljatvijo prej kot sem nameval.

Uprava nedvomno želi, da ji dohodke čimprej pošljemo in tudi jo zanima, kako stojimo s potečenimi naročinami.

Minulih par tednov še ni bilo slabo. Dobil sem 14 članov v mladinski oddelki SNPJ, ker imamo jubilejno kampanjo zanj, precej ponovljenih naročnin in nekaj novih na Proletarca ter osem naročil za novo Adamičevou knjigo "My Native Land".

Za vse to je bilo treba napraviti marsikako stopinjo in izgovoriti precej besed. Ampak saj smo menda bili zato rojeni. Bilo bi mi čudno, ako ne bi imel prilike agitirati za dobre stvari, ker sem dela tako navajen kakor berac mraza. Res, da včasih človeka pri tem tudi kaj pojede, ker se trudi in dela, pa pridejo ljudje, ki skušajo podirat kar drugi zidajo.

Početje zavarovalnina na poslopje, pohištvo, avto, živino in druge premične in nepremične reči, pa je treba pogledati v kameni stanju je vse to in če je vredno in če lastnik želi obnoviti zavarovalnino. Ker ni med manjšimi naselji in farmah drugih transportnih sredstev, se je mogoče zaneseti le na svoj avto. Pomanjkanje gumičev obročev in gasolina je pa vzrok, da je treba tako pot skrbno preštudirati, kako s čim manj vožnjo obiskati več stanovanj, naselbin in farm. Kajpak, da ima tudi včasih običajni "good bye" ter iz srca privočim "biznes" pri tej hiši mojem konkurantu.

Po deželi se v splošnem opaža vojna prosperitev tudi na domovih; tam nova streha, tu novo prebarvanje poslopje in druge kljub pomanjkanju lesa in gradbenega materiala razna popravila. Vse to priča o boljšem in stalnejšem zasluzku.

Vselej in povsod pa seveda pride pogovor na vojno; in kaj hitro čutiš kam vleče veter, kje je še kaj "avstrijskega" duha, "fricelnevega" in polentarskega napuhu. Sicer bi pa človek solidil, da je po manjših naseljih, kjer se vsi ljudje medsebojno osebno poznajo, več lojalnosti kot pa po velikih mestih, kjer je bil marsikaj skriti. Drugo pot pa kaj o naših in drugih farmerjih in farmah.

Premogarjem ni zameriti, če jim to zavlačevanje preseda v neprestane grožnje jim gredo na živce. Tisti, ki jim prete, se sklicujejo na vojno in rudarje pa slikajo za neljajne, če bi pustili delo in stavkali. Nočejo pa priznati, da so premogarji upravljeni do kolektivnih pogajanj in pogodb, in da so upravljeni do zvišanja mezde. Cene potrebčin nam so še ves čas navzgor. Jajca na primer so še enkrat dražja kot so bila spomladni.

Zanimivo pravim, je to "potepanje" zaradi tega, ker sreča in prideš v dotik z raznimi ljudmi; vidili kako žive, njih dobre in slabe navade. Ustavlja se pri hiši in že na prvi pogled ugotovi, da imajo vse v dobrém stanju. Hiša in garaža na novo prebarvana, dvorišče čisto, lep vrt in cvetlice. Po imenu bi solidil da so škandinavskega pokolenja. Potrkaš na vrata in navadno odpre gospodinjina. "O, da, sijav s možem že pred par dnevi govorila, da nam poteče zavarovalnina in da jo je treba ponoviti. Kar stopite notri in bomo uredili" Ponudi sedež. Vse čisto in na svojem mestu. Vidiš, da imajo lepo pohištvo in opomniš, če ne bi bilo umestno nekoliko zvratov. Seveda, saj smo v zadnjih letih kupili novo hladilnico, nov radio in več drugih stvari.

Zračunam in povem vsoto koliko znača zavarovalnina. "Bom kar takoj plačala in zavarovalno polico mi pošljite pot, da si tako prihramite.

Pošljom se od prijazne žene, pa mi je kar nekako žal, da se najbrž ne vidiva tri leta, ko spet poteče zavarovalnina, če se jim prej ne prijeti kaka nezgoda; na primer in v slučaju če ne bi sv. Florjan z golido vršil svojo doizdejnost.

Poslovim se od prijazne žene, ki sta se vršili v prid akcije za pomoč rojakom v starem kraju, je nastopila tudi Zarja in žela veliko odobravanja. Upamo, da bo publiku to upoštevala in nam šla na roko kakor še zmerom doizdejnost na njenih koncertih.

ampak kako uro časa za uspeh te kampanje bi vsakdo lahko prispeval. Včasih si vedel, da bo povsod, kamor si prisel, slišal izgovor, da ni denarja. Sedaj tega ni, a časa manjka, pa se ga že kako iztisne, če se potrudimo.

★ ★ KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE ★ ★

KOMENTARJI

List New York Times z dne 17. oktobra je v uvodniku zelo poohvalil grofa Sforzo radi njegove izjave, da je dolžnost vseh Italijanov strniti se okrog Badoglieve vlade v temeljnem namenu pomagati k poraženju Nemčije. Times daje Sforzo za vzgled tistim, ki se "raje prepričajo namesto sodelujejo". To cikanje je šlo največ na racun Jugoslovancev.

Sava Kosanović je Timesu odgovoril, da ako se kje pokazuje politična zrelost enega naroda, je to v pripravljenosti, da se bori za svoje ideale, če potrebuje, tudi z orožjem. Srbi, Hrvati in Slovenci v Jugoslaviji se bore polne dve leti, brez pomoci, dolgo celo brez razumevanja s strani Velike Britanije in Amerike, je dejal Kosanović. In kaj so storili "politično zreli Italijani", ki jih Times daje Jugoslovancu za vzgled? Napovedali so vojno Nemčiji, to je res? Toda ali se zoper Nemce bore? Ne, pač pa so ob sklenitvi premirja odložili orožje pred malostevilnimi Nemci in jim prepustili Italijo brez boja. Kosanović navaja, kako je 80.000 perfektno oboroženih italijanskih vojakov na Korsiki dovolilo 20.000 nacističnih vojakom, da so se rešili in da sedaj lahko dalje siplje smrt na zavezniške čete v Italiji. "To je rezultat politične modrosti Italijanov," pravi v Timesu Kosanović in nadaljuje: "Ako bi bilo na Korsiki nekaj 'politično nezrelih' jugoslovanskih partizanov, bi stvari človečanstva govorili boljšo uslugo, kot pa je 80.000 'politično zrelih' Italijanov."

Grof Sforza je že spoznal, da je zmanj klical vse Italijane — to je fašiste in protifašiste v skupnosti za vojno proti Nemčiji. "Poizkus preiti iz dvajsetletnega fašističnega režima v en novi režim z ljudmi, ki nosijo odgovornost za vse kar se je dogajalo v Italiji skozi zadnjih 20 let, je tragedija za demokracijo," pravi Kosanović. Upamo, da so pri Timesu to razumeli.

Kompromisi demokratičnih vlad s fašizmom so imeli namen zajeziti boljševiziranje Evrope. Mednarodni kapitalizem je Hitlerjev boj "proti komunizmu" pozdravljal in mu pomagal. Španska republika je bila uničena po zaslugu "nevrstnosti" demokratičnih vlad, ker so se bale socializma v Spaniji. Sedaj svari pred njim Badoglio in Vatikan. Želi, da zaveznički to razumejo in skrbre, da se Italijo ohrani starem redu. Torej naj gremo spet v kompromise s fašizmom. Mar se državniki demokratičnih dežel še niso naučili, da so bili prvi kompromisi s fašizmom uvod v sedanjo vojno?

Klici masi italijanskega ljudstva, naj se strne okrog svojega kralja in Badoglia za vojno proti Nemčiji, padajo na suhu tla. Ako masa ni bila zanju, dokler sta bila Hitlerjeva fašista, čemu naj ju vzljubi sedaj, ko sta nam priateljska fašista? Ako italijanski narod noče fašistov v vladu, naj zaveznički to razumejo in dajo slovo kvizilingom.

Posedujoči in privilegiranih je strah pred revolucionarji. Zato so za stare režime, ki vedo, kako obvarovati "red in mir". A vendor, neglede kako si prizadeva, to, socialnih sprememb ne bodo preprečili. Svet dozoreva za preobrat v socializem, pa če toriji v Angliji in tu to dejstvo še takoj.

Ruski profesor Trainin pravi, da se naj vpise med vojne zločince tudi tiste finančnike, ki so pomagali nacijem. "Forward" v Glasgowu k temu sarkastično dostavlja, da mu angleška vlada v njegov predlog ni pritrdila.

Vatikan je transferiral svoje vloge v Morganovo banko v New Yorku. Angleški list The Week piše, da to ve iz verodostojnega vira. Sploh se vse v Ameriki nabранo vsote za Vatikan vlagi že dolgo v Morganovi banki, pravi omenjeni list. Potem takem je v nji tudi tistih dvajset tisoč doljarjev, ki jih je nabrala zveza slovenskih župnij za takojšnjo pomoč staremu kraju.

Manchester Guardian pravi, da angleška in ameriška politika za demokracijo ni kaj prida vzdobjudna. Meni, da smo se med Francozi slabe izkazali, niso boljše ne v Italiji in tudi v Spaniji ne iščemo simpatij med demokrati. Ako stremimo ustaviti stare konservativne vlade, potem to ne bo demokratična Evropa. Niti ne bo demokracije, ako jo bodo obetali taki režimi, kakor je Badogliev v Italiji, grški kralj Jurij ali pa general Mihajlović.

M. W. Fodor piše v Chicago Sunu, da je general Franco pomoril več demokratov kot pa Hitler, vendor pa ameriška in angleška vlada z njim dokaj dobro izhajati. Nadšef Spellman ga je opisal za globoko vernega, domoljubnega človeka. Res, da je zatrli republiko, toda bila je proticerkevna, sovražna duhovnikom in rdečarska. Nadšef Spellman, ki je bil minulo poletje v Spaniji in v Italiji na neuradni diplomatski misiji, torej nič ne govori o demokraciji pač pa je povsem zadovoljen z redom, kakršnega je v Spaniji uvedel Franco.

Isti žurnalist je opisal Hortjev teror na Madžarskem in kako je on (Fedor) leta 1921 apeliral na angleškega poslanika

Slonovija je dobila po zaslugu partizanov v ameriških listih precej publicitete. Tako so ameriški čitalci dobili priložnost izvedeti o krivici, ki se je zgordila Slovencem v prejšnji vojni, o njihovi zahtevi za Trst in njihovem brezprimerinem uporu okupatorjem.

Senator Lodge je menda spoznal, da ga je s svojo zahtevo za aeroplanske baze v Sibiriji poslošeno "polomil". Zelo nerodna je bila njegova izjava, da Rusi s tem lahko rešijo milijon življenj ameriških vojakov. Pozabil je, da so jih Rusi izgubili že pet milijonov in da jih bi tudi v Sibiriji izgubili milijon ali več, če gredo v vojno z Japonko. In lahko bi se dogodilo, da bi tista vzletališča, ki jih zahteva senator Lodge za nas, okupirali Japonci predno bi mi mogli do njih.

Profesor Lionello Venturi je v govoru v New Yorku dejal, da sta Viktor Emanuel in Badoglio zavezničkom bolj v breme kakor v korist. Dvajset let je kralj služboval fašizmu in tega ljudstvo ne bo pozabljalo. Ljudstvo ve, da se je pridružil zavezničkom, da ohrani sebe in svojo krono, torej iz svojih sebičnih namenov.

Rev. John J. Oman in Rev. Aleksander Urancar izjavljata v Am. domovini z dne 25. oktobra,

Thomasa Hohlerja v Budapešti, naj posreduje, da vlada neha klati opozicionalce. Odgovorju mu je, da smatra Horthyja za "perfektnega gentlemana". Sicer pa je Horthyjev "beli tezor" trebil prekučujo, torej socialiste, boljševike in liberalce.

Don Hollenbeck je po radiu iz Alžira govoril o položaju v Italiji in dejal, da je glavno politično gibanje v nji sedaj tako

zvezna stranka akcije, v kateri so se združile delavske skupine, in pa da bo načelnik tega pokreta

Carlo Sforza, ki se je vrnil iz Amerike. Stranka akcije je za republiko in socializacijo.

Neki šaljivec si je izmislič časniško raco, da kani zavezniško vojaško upravo v Siciliji (AMG) razdeliti veleposrednico med kmete. Ako bi angleški in ameriški oblastniki kaj takega res namegalivali, bi morali storiti to najprej doma.

Paraguajski predsednik Moringo je diktator, ki ne trpi nikakršne orozicije. Vzdržuje se v vladu s pomočjo materiala, ki ga moščijo Zed. države na podlagi svojih lend-lease dajatev. Neki ameriški časnikar, ki je nedavno prišel iz Paraguaja, piše, da se je predsednik Moringo v svoji pretkanosti pravočasno izjavil proti osiuši in se s tem prikučil ameriški vladni in ob enem dobil njen materialno in moralno pomoč. Oborožili smo mu armado, s katero skrbi, da mu ljudstvo ostane udano. Reading Labor Advocate k temu dostavlja, da je Uncle Sam v mednarodni igri vedno v nevarnosti, da si opeče prste.

Maksim Litvinov je eden izmed najstarejših sovjetskih diplomatov. Na sedanji konferenci v Moskvi je Molotovu in Stalini v veliko pomoč. K. M. Landis II. opisuje njegovo skušnje, ko je bil prvi imenovan za poslanika pri angleški vladi in potem pri ameriški. V angleškem tajništvu je vnanje zadeve da takrat niti sprejeti niso hoteli in je moral iz Londona. Junija 1918 je bil imenovan za poslanika pri ameriški vladi, a načrtni departement mu niti vize ni hotel dati. Kakor Churchill v Angliji, tako so tudi ameriški državniki smatrali Sovjetsko unijo za dejelo falotov in propalic iz beznice in ghetta. Ker Litvinov ni smel priti v Zed. države, je iz Stockholma brzjavno apeliral na predsednika Wilsona, da naj ameriške vojake pokliče iz Rusije, ker se bore skupno s carističnimi četami proti novi vladi. Ameriška vlada jih je pozvala domov šele eno leto po premirju. Tudi v društvu narodov je bil Litvinov dolgo časa smatran med mnogimi za osebo, ki se je je treba ogibati. Po 25. letih pa mu je bila dana priložnost pozdraviti dva najvišja člena ameriške in angleške vlade v Moskvi in ju spremesti v Kremlj. Četrto stoletje v zgodovini ni mnogo. A vendor so nastale baš v teh 25 letih velike spremembe.

Tako se torej pri Narodni Jedinosti previdni ljudje med seboj opozarjajo, naj vlada pamet med njimi in naj se nikar ne zaletijo. Naj se zaletijo ne v tem ne v onem pogledu — tudi ne s tem, da bi slepo drveli za Adamičem. To zadnje sicer ni naravnost rečeno, pa se da iz vsega razumeti.

"... Toda na drugi strani imamo vtič, da so nekateri odgovorni faktorji v katoliških organizacijah vse premaže na strazi radi dobre imene svojih organizacij in se med seboj kar nič ne opozarjajo 'na posledice, ki lahko pridejo' za njihove organizacije, če dobe pred ameriškimi oblastnimi pečati, da so se izreke za komunizem."

Tako se torej melje vse to. Nekaj časa smo misili, da pomagamo reševati slovenski narod izpod okupatorjev, a sedaj takojemo, da jih nam treba biti tukaj na strazi in obvarovati, saj nas tukajšnji narod pred komunističnim pečatom.

LISTNICA UREDNIŠTVA

A. J., Cleveland. O. — Dopusmo prejeli, ko je bil list že napoljen. Dasi ima zelo vredno vsebino bodisi za list kot kolesar, ga nam v tej številki vseeno ni bilo mogoče objaviti.

2,700,000 mož v vojni mornarici

V vseh oddelkih ameriške vojne mornarice je sedaj približno 2,700,000 mož.

Korak v pogubo Nemčije

Ko je 1. sept. nemška armada navalila na Poljsko, je bil Hitler prepričan, da bo vse Evropo v par letih njegova. Skoraj je cilj že dosegel, pa se mu je vojna sreča izmuznila in po štirih letih se njegove horde pomikajo iz Rusije nazaj proti Poljski. Hitler je igral in bo zaigral, kot se dogodi skoraj vsakemu igralcu.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 So. Lawndale Avenue
Chicago 23, Illinois

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTO

NAROČITE SI DNEVNIK

“PROSVETA”

Naročnina za Združene države (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četr leta; za Chicago in Cicer \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 So. Lawndale Avenue
Chicago 23, Illinois

Iz urada

Združenega odbora jugoslovanskih Amerikancev

Kampanja za fond \$30,000

na United Committee of South Slavic Americans.

Kampanja bo trajala do konca decembra; radi tega je potrebna takojšnja akcija vsakega posameznika.

Naši bratje in sestre v starim domovini nesebično žrtvujejo svoja lastna življenja; nam je mnogo lažje žrtvovati nekaj dolgoročnega.

Sforza je buržavni demokratični politik, vzgojen aristokratsko, a v Zed. državah je dostikrat rekel, da mu je ljubše, če ga ne imenujejo grof.

Kadar bo delo Združenega odbora dokončano, se bo izdal spominsko knjigo z imeni onih, ki so s prispevki omogočili doseganje cilja, da bodo naši bratje v starim domovini videli in vedeli, kdo je bil z njimi v njihovi težki in krvavi borbi za pravico in svobo.

M. J. Bogdanović, blagajnik; Vinko Ujčić, finančni tajnik.

SPOR ITALIJANSKIH DEMOKRATOV VSLED KRALJEVE "TRME"

(Nadaljevanje s 1. strani.)

nim Francozom pod vodstvom de Gaulle.

O Sforzu poročajo, da je pripravljen iti v vladu, pogojno, da se diskreditirani kralj in kronske Umberto odpovesta prestolu. Pri volji pa je glede vprašanja monarhije skleniti kompromis.

Prestolonaslednik naj

KRONPRINC UMBERTO

postane Umbertov sin, ki mu je enako kakor sedanju kralju, Badoglio pa se naj imenuje za regenta. Umbertov sin je namreč še šest let star. Ce bi Badoglio sprejel tako rešitev, naj bi postal premier grof Sforza, ki se je nedavno iz Amerike vrnil v Italijo, in v svoj kabinet bi vzel nekaj drugih buržavnih demokratov, par bivših fašistov in morda kakega takozvenega delavskega zastopnika, ki se bi hotel dati v službo za tak kompromis.

Naj bo tako ali tako, gotovo je, da je bilo priznanje italijanskega kralja in njegovih pomočnikov s strani Anglije in Združenih držav slaba poteza.

Spremenila se je v vozelj, ki ga ne bo lahko razvzljati, saj tako ne kot v Neaplju sedaj mešeta.

Poročila iz Berna pravijo, da zastopajo enako stališče glede Italije partizani v Jugoslaviji, dočim druge vesti naobratno pripovedujejo, da se skupno z Italijani bore proti Nemčem.

Naj bo tako ali tako, gotovo je, da je dosegel za naš narod prvi jasni uspeh te vojne proti protivnemu delu narodnih sovražnikov.

Da se potreben fond za nadaljnjo veje delo zasigura, je nujno, da vsak poedinec prispeva po svoji moći.

Vsek, ki se zaveda borbe našega naroda za svobodo, vsak, ki želi, da pravica zmaga, da svojim bratom in razorjeni domovini pomaga doseči boljšo bodočnost v napredni, demokratični in bratski zvezi vseh južnih Slovanov, je potreben, da pošlje svoj prispevek in tako postane "contributing member" Združenega odbora, ki mu z obratno pošto poslije člansko izkaznico.

Potrebleno je, da vsa društva iz svoje blagajne prispevajo v ta fond, ki je potreben za moralno in materialno podporo osvobodilnim silam v starim domovini.

Potrebleno je, da vse naše našelbine priredijo koncerte in zborovanja v korist tega fonda.

Nabiralne liste bomo podali vsakemu, ki želi med prijatelji in znanci delovati za ta fond.

Za vsa pojasnila pišite na: United Committee of South Slavic Americans, 1010 Park Ave., New York 28, N. Y.

Vse posiljavate naslovite na gornji naslov, po mogočnosti tudi čeke in money ordre, izdane

Politika trikov

Nekaj vesti o sebi je Sforza označil za "politične trike", s katerimi se hoče stari režim uveljaviti na stroške demokratov, a na drugi strani priznava, da je pripravljen sodelovati. Ker kupujejo politiki v takih posvetovanjih in mešetanjih tajno, se točnosti o vseh dogodkih in potnudbah običajno izvede še dolgo pozneje.

Sforza je buržavni demokratični politik, vzgojen aristokratsko, a v Zed. državah je dostikrat rekel, da mu je ljubše, če ga ne imenujejo grof. V predstavnišči eri je bil nekaj časa v italijanski vladi minister vna

Romani, povesti, črtice in opisi

Poučne in znanstvene knjige

KNJIGARNA "PROLETARCA"

2301 South Lawndale Avenue, Chicago, Illinois

Pesmi, poezije, igre

Angleške knjige socialne in znanstvene vsebine

Romani, povesti, črtice in opisi

Bacilli in bacilke, (Danijel Feigel), humoristični, broš.

Babilonska žena, (Joe Hocking), zanimivi roman v dveh delih, 629 str., broš. \$1.75, vez.

Beatin dnevnik, (Lujica Pesjkova), roman, broš.

Bog je teme, (ruski pisatelji), broš. 50c, vezana.

Bedakova ipoved, (Aug. Strindberg), broš. \$1.25, vez.

Cesi, (F. D. Dostojevski), roman v dveh delih, 758 strani, broš. \$2.00, vez.

Belgradski biser, povest iz davnih dñi, broš.

Beneševa vedežvalka, povest iz preteklih dñi, broš.

Božična posesa v prozi, (Charles Dickens), broš.

Bele noči—Mali junak, (F. M. Dostojevski), povest, broš.

Bilke, (Marija Kmet), povest iz črtice, broš.

Blagajna velikega vojvode, (Frank Heller), roman, broš.

Brez zarje, (Milan Pugelj), broš. 75c, vez.

Cvetke, (H. Majar), šopek pravljice za stare in mlade, broš.

Cvetina Borograjska, (H. Majar), povest, broš.

Ciganova osveta, povest, broš.

Crai demanti, (Maurus Jokali), broš. \$1.25, vez.

Crni panter, (Milan Pugelj), povesti in črtice, broš.

Daj nam danes nai vsakdanji krah, (A. Cerkvenik), povest, broš.

Drobiz, (Fr. Milčinski), povestice, broš.

Dva svetnika, (Ivan Molek), povest slovenskega priseljence, broš.

Don Corea, (G. Keller), roman broš.

Dve slike, (Ks. Meško), broš.

Dvozvezec, (Karl Ewald), naravoslovne pravljice s slikami, vez.

Elizabeta, hči sibirskega jetnika, broš.

Farovska kuharica, (J. S. Baar), povest, broš.

Filozofska zgodba, (Alojz Jirasek), vez.

Francka in drugo, (E. Kristan) broš.

Francija in francoško ljudstvo, (C. Petelin), splošno zanimivo Francije in njenega ljudstva, broš.

Fran Baron Trenk, vodja hrvatskih pandurov, (G. Pandurić), broš.

Glad, (Knut Hamsun), roman broš. 75c, vez.

General Lavdon, oče vojakov imenovan, (M. Molek), broš.

Godzovnik, (Karol May), povest iz ameriškega življenja v dveh delih, broš.

Gospod Fridolin Zolna in njegova družina, (Fr. Milčinski), vez.

Gremik Lenart, (Ivan Cankar), življenjepis otroka, broš.

Hija brez oken, (Tone Selškar), socialna povest, broš.

Hodži Murat, (L. N. Tolstoj), roman, broš.

Heptameron, (Marg. Valoiska), povest, broš.

Humoreske, groteske in satire (VI. Azov in Tefli), broš.

Iz naših krajev, (Zofka Kveder), povest, vez.

Igračke, (Fr. Milčinski), črtice, vez.

Jaromik krog, (A. Koževnikov), povest za mladino s slikami, iz ruščine prevpel L. Vuk, broš.

Jug, (P. Chocholoušek), zgodovinski roman, 614 strani, broš. 75c, vez.

Juan Miseric, (P. L. Coloma), povest, broš.

Jurkica Agičeva, (Ks. Sandor Gajalski), broš. 40c, vez.

Konfesija literata, (J. M. Mačchar), zbirka spisov, broš.

Kazaki (L. N. Tolstoj), zavkavačna povest, broš.

Kraljevit vitez, (M. Zavaco), zgodovinski roman, 374 strani, broš. \$1.00, vez.

Kreutzerova sonata, (L. N. Tolstoj), roman, broš.

Krvna osveta, iz spisov črkeškega častnika, broš.

Ljudske povesti, (Franc Jakšič), broš.

Ljubljanski tipi, (Jos. Suchy), naravnostno-psihični obrazci, broš.

Marjetica (Anton Koder), idila, broš.

Marseljeza, (Herman Wendel), zgodovina mednarodne delavske himne, broširanje

Moje življenje, (Dr. Fr. Detela), povest, broš. 65c, vez.

Med potniki in mornarji, (Bratko Kreft), zanimivi potopisni fragmenti, broš.

Moje življenje, (Ivan Cankar), vez.

Musolini, glasoviti italijanski ropar, broš.

Moži s brzotino in druge novele, (Jack London), broš.

Napoleon I. (iz ruščine prevpel Ivan Stočlava), zgodovinski opis, broš.

Na prijetji, (J. F. Cooper), povest iz pionirskega časa Amerike, broš.

Naseljenici, (J. F. Cooper), povest iz pionirskega časa Amerike, broš.

Naslovna vas, (Anton Nováčan), broš. \$1.00, vez.

Narod, ki izumira, ali življenje Eskimov, (Po Nansenu Ivan Bežnik), broš.

Na krivih potih, (Zaljaski), broš.

Novelle in črtice, (Milan Pušelj), broš.

Oraži, (A. Cerkvenik), povest iz delavskega življenja, broš.

Otroška leta, (Maksim Gorki), povest, broš.

Obiski pri slovenskih pisateljih in umetnikih, (Izidor Cankar), vez.

Ognjenica, ali hudobija in nedolnost, (Fr. Žakrašek), povest, broš.

Pariski zlatar, (Silvester K.), povest, broš.

Pravilice, (Oscar Wilde), zbirka mihičnih povestic, broš.

Pingvinški otrok, (Anatole France), broš. \$1.00, vez.

Plati zvona, (Leondin Andrejev), novele, vez.

Po solnic Spaniji, (M. A. Nezo), potopis s slikami, broš.

Pravilice in eksperimenti Johanna, (M. Tichendorf), broš.

Pravilice in pripovedke, (S. Kostnik), broš.

Pravilice, (Ivan Albrecht), venček mihičnih povestic, broš.

Priča o Petru Velikem, (A. Petruškevici—I. Steklšek), vez.

Priča, (K. S. Orel), roman, broš.

Priča o Róza, (Ivan Albrecht), zgodovinski roman, broš.

Priča o Štefaniju, (R. Černák), povest, broš.

Priča o Štefaniju, (R. Černák), povest, broš.

Priča o Štefaniju, (R. Černák), povest, broš.

Priča o Štefaniju, (R. Černák), povest, broš.

Priča o Štefaniju, (R. Černák), povest, broš.

Priča o Štefaniju, (R. Černák), povest, broš.

Priča o Štefaniju, (R. Černák), povest, broš.

Priča o Štefaniju, (R. Černák), povest, broš.

Priča o Štefaniju, (R. Černák), povest, broš.

Priča o Štefaniju, (R. Černák), povest, broš.

Priča o Štefaniju, (R. Černák), povest, broš.

Priča o Štefaniju, (R. Černák), povest, broš.

Priča o Štefaniju, (R. Černák), povest, broš.

Priča o Štefaniju, (R. Černák), povest, broš.

Priča o Štefaniju, (R. Černák), povest, broš.

Priča o Štefaniju, (R. Černák), povest, broš.

Priča o Štefaniju, (R. Černák), povest, broš.

Priča o Štefaniju, (R. Černák), povest, broš.

Priča o Štefaniju, (R. Černák), povest, broš.

Priča o Štefaniju, (R. Černák), povest, broš.

Priča o Štefaniju, (R. Černák), povest, broš.

Priča o Štefaniju, (R. Černák), povest, broš.

Priča o Štefaniju, (R. Černák), povest, broš.

Priča o Štefaniju, (R. Černák), povest, broš.

Priča o Štefaniju, (R. Černák), povest, broš.

Priča o Štefaniju, (R. Černák), povest, broš.

Priča o Štefaniju, (R. Černák), povest, broš.

Priča o Štefaniju, (R. Černák), povest, broš.

Priča o Štefaniju, (R. Černák), povest, broš.

Priča o Štefaniju, (R. Černák), povest, broš.

Priča o Štefaniju, (R. Černák), povest, broš.

Priča o Štefaniju, (R. Černák), povest, broš.

Priča o Štefaniju, (R. Černák), povest, broš.

Priča o Štefaniju, (R. Černák), povest, broš.

Priča o Štefaniju, (R. Černák), povest, broš.

Priča o Štefaniju, (R. Černák), povest, broš.

Priča o Štefaniju, (R. Černák), povest, broš.

Priča o Štefaniju, (R. Černák), povest, broš.

Priča o Štefaniju, (R. Černák), povest, broš.

Priča o Štefaniju, (R. Černák), povest, broš.

Priča o Štefaniju, (R. Černák), povest,

Oil Thicker Than Water

"Oil is, to our Senators' conception, thicker and more precious than blood."

This writes a correspondent to a metropolitan daily newspaper.

He was referring with disapproval to the charge, made by five United States Senators that Britain is draining this nation's oil supply for war use and, at the same time, conserving her own reserves of oil for commercial purposes after the war is over.

We don't know whether the Senators' story is true or not in this instance. But we do know that there is ample justification in history to show that private profit is placed above public welfare in peace and in war.

Pierre Van Passen, in his best seller, "Days of Our Years" tells a sordid story that justifies lasting suspicion against the master class and indicates that oil can, indeed, be viewed as more precious than human blood.

Van Passen relates that valuable industrial resources in German hands could have been destroyed by the Allied armies during the early days of the other World War, with the result that Germany would have been at least badly crippled. But, he relates, they never were destroyed because important Allied interests owned large blocks of stock in them.

Even more recently, in our dealings with Japan the same thread of private profit mars the politically-woven fabric of American life: Despite the fact that we gave lip sympathy to China, our profit-makers continued to send vast quantities of pig iron to Japan. And, when that was outlawed after protests and strikes by labor, the same profiteering interests took advantage of a technicality and sent fabricated steel ingots!

We are not going to permit ourselves to be shocked into a state of mental blindness by any charge, however horrible, that is based upon the working of the capitalist private-profit system. We don't know the facts about British oil. But we do know it is possible and even probable that British capitalists—and Americans, too—would needlessly shed the blood of American workers to safeguard their own wealth and position.

For that matter, the present war is the result of the struggle between industrial masters and exploiters who have admitted that they would lack the necessary incentive to win the war if they are deprived of the privilege of making big war profits in the process.

We also suggest that what the Senators have said is worth thinking about as an indication of what is likely to happen to the "holy alliance" of which we are a part when the war ends and the danger of German and Japanese victory vanishes.

Will the same friendship that a common danger has forced persist then? We don't think so—not if the private profit system remains the way of life in America and Britain.

For just as oil really does become thicker and more precious than blood when private profit is at stake, just so will friendship vanish when competition replaces cooperation.

The one sure way to have international harmony and peace is to socialize the ownership of the necessities of life. When people own in common they can enjoy in common and live together in friendship.

And the place to start that new order of life is where we are—right here at home. A Socialist America would be a powerful instrument for building of a bloodless future.—Reading Labor Advocate.

Willkie's New Deal

Wendell Willkie's St. Louis address was a plain and appealing attempt to outbid President Roosevelt for the liberal and labor vote. He is doubtless right in saying to his fellow Republicans that this is their only road to success in 1944. As Roosevelt has stepped toward the right in order not to get too far ahead of the political leaders, Willkie has danced skillfully toward the left in order to get closer to the people. It is a perfectly honest and laudable maneuver. If it wins, it will be because it deserves to win.

Mr. Willkie offers to take Labor into government. It is to enter the cabinet and "help determine... fiscal, financial and international policies." And all of the phrases which are used to promise better conditions to farmers and workers would, in practice, have to be interpreted in the form of a new and bigger and better New Deal program.

This is all good. The New Leader can think of no objection to it. But, as compared with Mr. Willkie, President Roosevelt has one great advantage. He has already given us a New Deal. The best that Wendell Willkie can do is promise a better one.—The New Leader.

IN THE WIND

From THE NATION

Holders of life-insurance policies are getting literature these days from the Peoples Committee to Defend Life Insurance and Savings urging them to write their Congressmen in favor of a sales tax. Most of the officers and directors of this Peoples Committee are insurance executives, bank presidents, manufacturers, and retired gentlemen. A letter soliciting funds for more literature bears this postscript: "In view of the undoubtedly consequences of a further increase in corporation taxes, support of an alternative tax seems a proper expenditure of corporation funds. Corporation subscriptions are there fore in order and will be welcome."

A group of comic magazines is now offering its characters to the movies and the radio. Soon it will be possible to see Kid Eternity at your neighborhood theater, or with a turn of the dial to bring the Human Bomb into your home.

Ex-Governor Julius P. Hell of Wisconsin, in announcing that he would seek the Republican nomination for Senator next year, outlined his program: "My platform would simply be the brotherhood of man." The trouble with so many candidates on the Republican ticket is that they don't have a formula for the post-war world... We've got to stop this squandering of money. If I get down there in the Senate I'll break the damned chairs up if necessary to call attention to my formula."

Festung Europe: For some time the British Ministry of Information has been trying to get Franco's per-

mission to publish and distribute in Spain a Spanish-language newspaper presenting the United Nations' side of the war. Franco has finally consented... A Nazi newspaper in Belgium complains that coal miners deliberately dig only the worst coal, and claims there is a secret agreement among them to save the best for the Allies... Housewives of Drøbak, Norway, recently demonstrated by massing in front of the Nazi mayor's house with empty market baskets... The horse-meat ration in Holland has been reduced by one-third.

WAGE CHISELERS ARE SENT TO JAIL

PHILADELPHIA.—For the first time since the Wage-Hour Act became law in 1938, two employers have been jailed for chiseling on the pay envelopes of employees.

In Federal district court here,

Judge Harry Kalodner imposed six month sentences on Harry and Isaac Dasher, partners in the D. & D. Shirt Company, and fined them \$6,200 each. A third brother, Nathan, was given a six-month suspended sentence, fined \$15,500 and ordered to pay \$32,450 in back wages.

In July, 1942, the three brothers were fined \$250 each by Judge Kalodner for a similar offense. The firm now is engaged in making army and W. A. C. uniforms.

In imposing sentences, Judge Kalodner said:

"You are the type who would continue to violate the law even if I fined you \$50,000. You're out to make a dollar, legally or otherwise. I hope a few months in jail will convince you that, in the long run, square dealing pays best."

THE MARCH OF LABOR

WE GO TO RUSSIA

At the present time there is a conference in session at Moscow that constitutes an event that would have been unthinkable only a few years ago. Mr. Cordell Hull, our Secretary of State, whom some have called "reactionary," and Mr. Anthony Eden, Britain's No. 2 diplomat, are sitting down with Joe Stalin, the Communist dictator, to discuss what the world shall be like when this war ends.

For the sake of world peace we hope an agreement will be reached. But we are not optimistic.

There are some powerful reasons why Stalin, Eden and Hull will find it difficult to amalgamate. For one thing, the historical background is bad. The Russian dictator has not forgotten that the two great "democracies" were a long time viewing with favor Adolph Schickelgruber's plan to wipe "Bolshevik Russia" out of existence. That memory will justify "Uncle Joe" in being wary.

Then there is the wide divergence in ideology between democracy and dictatorship.

But, above all, there is the American pledge of "four freedoms" everywhere in the world.

It is difficult to imagine Joe Stalin and Franklin D. Roosevelt agreeing on the meaning of freedom. It is even more difficult to believe that there can be agreement on the more practical questions of what should happen to Latvia, Lithuania, Estonia, Finland and Poland when the map of Europe is again drawn.

Will the "democracies" oblige Russia by forgetting that the immediate cause of war was the violation of Poland by the Nazis? Or will Joe Stalin be kind enough to waive his claim to national units including a sizable section of Poland, he has already taken over as Russia's own?

What will Russia do about Japan when—and if—she no longer has Germany to fight?

Merely to ask the above questions is to emphasize the fact that the world is in an awful mess—a hash of conflicts that can scarcely be settled by anything less than compromises of ideas and practices that have been considered basic to the capitalist order.

Surely, the world's rulers have made a deplorable failure of their regime. They have permitted two world wars to happen within a generation and now they want to prevent a third—without sacrificing anything.

The immediate prospects are dark.—R. L. A.

COUNT SFORZA AND HIS FUTURE

On his return to Italy after many years of exile, Count Sforza declared that he had come back as a private citizen whose only interest was in helping to win the war against Germany. Until that goal was reached he would not, he said, proclaim for any party nor would he join the Badoglio or any other government not chosen by the Italian people. It seems probable that he will have great difficulty in adhering to this self-denying course. Strong pressures, we expect, will be used to persuade him to lend his prestige to the Badoglio government, which badly needs some respectable liberal trimmings. There have even been suggestions that he might be appointed Prime Minister and Badoglio relegated to the position of War Minister or Commander-in-Chief. If he resists these pressures—and we would expect him to unless he is given full power to choose his associates in the government—he is likely to be drawn toward the Partito d'Azione (Action Party) which, uniting a large number of democratic groups, is claiming him as its leader. Although the Anglo-American authorities appear to believe that Italy can remain a political vacuum until the war is over it is obvious that, even if the present regime is accepted as a military expedient, preparation must be made for the promised day when Italians can once again choose their own government.

"They fell in death but still undying. The very winds their names seemed sighing.

The waters murmured of their name, The woods were peopled with their fame.

The meanest rill, like mightiest river, Seemed rolling with their fame forever."

REFLECTIONS

By the Editor of the
Reading Labor Advocate

I agree with all the arguments now being presented by labor union spokesmen against a Federal sales tax. A sales tax is inequitable. In the absolute sense it bears with equal force upon the rich and poor. Viewed relatively, it leaves the poor with less than enough money to buy the necessities of life and does not hamper the ability of the rich to spend and consume. It is an attack upon the living standards of the masses.

However, while I understand and endorse those arguments, I cannot understand the note of injured surprise that tinges the objections now being made.

What else can workers expect—in a society that is founded upon class privilege and class exploitation—that that the working class, which always has carried the load, shall continue to bear the burden of war?

Or that the economic royalists—whose head-men have become the directors of important government bureaus—should continue to enjoy the richest fruits of the economic empire they control?

It is not against privation that workers protest; that is unavoidable when the nation is producing the things that people cannot use and when a large share of the consumption goods that are being produced must be shared with the population of other lands.

But while sacrifice is inevitable, fairness and equality of sacrifice could be achieved—and would be if the common welfare, rather than class advantage, were the chief consideration.

That, however, is not the case. The fact is—and it has been emphasized here before—that there are two wars being waged. There is the military war that almost everybody knows about. And there is the class war, that few people recognize but in which everybody is inescapably involved.

The Fact that, even in the crisis of war, there is a taxation system that enables owners to escape the sacrifices that workers are forced to make, is one of the manifestations of the class war.

Workers who don't quite understand may get a clear view of what is going on within our own country if they consider the sales tax campaign together with the demand of the nation's corporations for the unrestricted right to accumulate big treasury surpluses.

They call those surpluses "seed money." They explain that THEY must have gigantic cash reserves to again WORK THE WORKERS after the war is over.

And what does that mean? It means that, while the great mass of people are doing the sacrificing DURING the war, after the war is over the few who are not really sacrificing at all will still own the nation, still own the jobs, still rule and exploit workers.

If the sales tax goes through—AND if the nation's corporations are permitted to accumulate their "seed money" while the war on the military front is being waged—workers will come to understand that their sacrifices have not won them the freedom and justice which every generation has sought.

For the plan and program of the owners is only a refinement of the slavery of the ages and does not fit with freedom.

And do the corporation heads who are setting our national policies and directing our social course today recognize freedom, justice and equality as either essential, desirable or possible.

They must rule in the years to come. They must own the sources of all welfare. They must shape the pattern of life.

It does not occur to exploiters—and, unfortunately, it has not been accepted as an issue by many workers—that society might own the natural resources and the industries; that workers might employ themselves under a collective arrangement; that welfare and sacrifice and effort might be shared equitably and fairly. No, ownership of the capital that makes for wealth and power shall remain a private matter. That is the basic creed of the capitalist profit system.

Why, then, should anybody be surprised, when, today, the lawmakers of capitalism are playing

Badoglio Out Of Line

We are all for fighting this war with everyone whom we can get on our side. Like the man who was fighting the bear, we need not be too fastidious about the character or opinions of our allies and enemies. Marshall Badoglio and the members of his government are not the persons the average American would vote for if he were a citizen of Italy. It is perfectly clear that most Italians view them with little favor. But they constitute the government in being, and they have sworn to do their part in killing Germans. All right. For the time being this Badoglio crowd is left at the head of the Italians as they turn with us against the Germans.

But in his interview on October 14th Marshall Badoglio was not fighting against the Germans. He was fighting with them against us. He made a speech against "the left," against Communism, against anyone in Italy who may want a different sort of government from that which he is furnishing. "The Allies," said the ex-Fascist Marshall, "must help us in press and in propaganda so that Communism does not stand a chance." He evidently hopes to have the governments of the United States, Britain and Russia use food as a weapon to keep reactionaries in power. To win their support for himself, rather than for Italy, he uses precisely the same arguments on the basis of which Hitler rose to power in Germany.

Some straight talk is due from Washington and London in Badoglio's direction. His government surrendered "unconditionally." Our military authorities could easily have toppled him off his rickety political structure. We have never expressed any approval of him or of his policies. We have, on the contrary, given solemn promises that the people of Italy shall be left free to select their own form of government and officials who can be trusted to carry out their will.

Marshall Badoglio heads the cabinet on suffrage. He is, at best, an interim official held in place by foreign power. His function is exclusively military. When he tries, as he did in this interview, to secure our aid to consolidate his political power, he is completely out of line. He is impeding the conquest of Germany. He is alienating the support of the Italian people to the war effort. He should be taught a sharp lesson—and quickly. —The New Leader.

SAFEGUARD THE 'SOLDIER VOTE'

The "soldier vote" may decide the next election. It is, therefore, of the greatest importance that the service men be given every opportunity to form intelligent opinions concerning the issues and the candidates; to indicate their choice freely and without coercion of any kind; and, finally, that their ballots be honestly counted.

Congress has been asked to set up an agency to supervise the task—and it is a task, a tremendous one. The Gree-Lucas bill calls for a commission of five, including at least two representatives of the minority party, all to be named by the President.

Republican leaders object, saying the Republicans should be permitted to pick their own members. They favor two Republicans, two Democrats, with Chief Justice Stone of the Supreme Court as the fifth member.

If the Chief Justice will act, that would be a splendid arrangement. Like the wife of Caesar, the proposed commission should be above suspicion.—Labor.

Mr. HOILES DIGS UP A PAGAN THEORY

R. C. Hoiles "conducts a column" in the "Register" of Santa Ana, Calif. He has dug up some economic theories that were popular among the ruling class of Great Britain and this country a hundred years ago.

Mr. Hoiles argues that for the government "to continuously help the poor as a class" is a violation of "God's laws or principles."

"The more we try to help the poor, the poorer the poor becomes," he declares.

As we have suggested, British Conservatives were fond of that theory a hundred years ago. In those days, it will be recalled, Malthus, although he was a minister of the Gospel, went a step farther. He held that war, disease and famine were all beneficial instruments used by our Creator to maintain a balance between population and production.

That sacrilegious doctrine served to quiet the consciences of the rich and well-to-do. "Why give the worker higher wages and improved standards of living?" they asked. "That sort of thing is against God's laws and will only make the poor more miserable."

It sounds fantastic today, and it is just as absurd as it sounds. God never intended that human beings should live in slums, covered with vermin, and go hungry through no fault of their own. He gave His children a world, rich in natural resources, and He intended that those resources should be used for the benefit of all the people, and not for the enrichment of a few.

However, we still have among us writers like Mr. Hoiles who have the audacity to challenge the goodness and mercy of God. We would like to think they speak for only a miserable minority of the rich and powerful, but we are not so sure that that is the case.—Labor.

PRICE OF STAFF OF LIFE IS SLATED FOR BOOST

The price of the "staff of life" is heading for a boost. The Office of Price Administration admitted that the only thing that can head it off is a subsidy, and that is a long way off, because of Congressional opposition.

The O. P. A. has permitted millers and bakers to charge more for enriched flour they must make after October 1, and says somebody will have to pay for this increase in vitamins and minerals.

One cannot always be a hero, but one can always be a man.—Goethe.

SHOW You Care GIVE Your SHARE.